

T.C.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ
İŞYERİ SAĞLIK ve GÜVENLİK BİRİMİ

COVID-19 (KORONA VİRÜS) İŞYERİ REHBERİ

ADANA - 2020

COVID-19 İÇİN İŞYERİ REHBERİ

Bu rehber, Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlı işyerlerinde COVID-19 olarak adlandırılan ve Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) Pandemi (küresel çapta salgın) ilan ettiği hastalık hakkında yapılabilecek uygulamalar hakkında bilgilendirmeleri içerir.

Bu rehberin hazırlanmasında; T.C. Sağlık Bakanlığı, WHO (World Health Organization), OSHA (U.S. Department of Labor Occupational Safety and Health Administration), EU-OSHA (European Agency For Safety And Health At Work) direktiflerinden ve HASUDER (Halk Sağlığı Uzmanları Derneği) bildirimlerinden faydalanılmıştır.

COVID-19

COVID-19 hastalığının terim olarak açılımı; CO-Corona, VI-Virüs, D-Disease (Hastalık) ve 19 ise hastalığın 2019'da bulunduğunu ifade etmektedir. COVID-19, Corona virüs familyası tarafından oluşturulan bir hastalıktır ve Coronavirus'un neden olduğu hastalık spektrumu basit soğuk algınlığından ağır akut solunum sendromuna (Severe Acute Respiratory Syndrome-SARS) kadar değişkenlik gösterebilmektedir.

COVID-19 KAYNAĞI

Henüz tespit edilememiştir. Çin'in Wuhan kentinde bulunan deniz ürünleri pazarı olduğu düşünülmektedir. Corona virüs familyası hayvanlardan insanlara geçen bir virüs ailesidir.

COVID-19 BELİRTİLERİ

Enfeksiyonun yaygın belirtileri solunum semptomları, ateş, öksürük ve dispne/nefes darlığıdır. Daha ciddi vakalarda, pnömoni (zatürre), ağır akut solunum yolu enfeksiyonu, böbrek yetmezliği ve hatta ölüm gelişebilir.

Kaynak: EU-OSHA

COVID-19 BULAŞMA YOLLARI

Hastalığın damlacık yoluyla bulaştığı düşünülmektedir. Virüs hasta bireylerden öksürme, hapşırma yoluyla ortaya saçılan damlacıklarla ve hastaların kontamine/bulaştığı yüzeylerden (göz, ağız, burun mukozasına temasla) bulaşabilir. Asemptomatik-belirtisiz kişiler, solunum yolunda virüs taşıyabilir, ancak esas bulaşma hasta bireylerden olmaktadır.

COVID-19 SALGINININ İŞYERLERİNE ETKİLERİ

İnfluenza (Grip) virüslerine benzer şekilde, COVID-19'a neden olan SARS-CoV-2, geniş salgınlara neden olma potansiyeline sahiptir. Sonuç olarak işyerlerinde sonuçları;

Devamsızlık: Çalışanlar işe devam edemeyebilirler.

Arz-talepte değişiklik: Tüketici talebi bazı ürünlerde artarken (maske, solunum cihazı gibi) bazı ürünlerde azalabilir (hizmet sektörü gibi)

Tedarik zincirinin kırılması: COVID-19'dan ciddi şekilde etkilenen coğrafi bölgelerden ticari öge gönderimleri, bildirimde bulunarak veya bildirilmeksizin ertelenebilir veya iptal edilebilir.

Çalışmanın tamamen durması: Tüm etkilerin birleşmesi sonucu meydana gelebilecek en kötü senaryodur.

İŞYERLERİNİN RİSK MARUZİYETİNE GÖRE SINIFLANDIRILMASI

1) Çok Yüksek Maruziyet Riski: Hastaneler, laboratuvarlar, ölüm sonrası müdahale ve otopsi yapılan yerler ve buralarda görev yapanlar (doktor, hemşire, morg görevlisi, laboratuvar teknisyeni, paramedik, acil tıp teknisyeni vb.)

2) Yüksek Maruziyet Riski: COVID-19 bulaşına maruz kalma riski yüksek olan yerler ve buralarda çalışanlardır (Ambulans şoförü vb.).3)

Orta Düzey Maruziyet Riski: Enfekte hastalarla yakın temasta bulunan işyerleridir (okullar, restoranlar, kafeler).

3) Orta Düzey Maruziyet Riski: Enfekte hastalarla yakın temasta bulunan işyerleridir (okullar, restoranlar, kafeler).

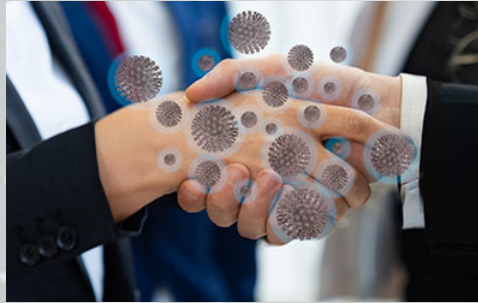
4) Düşük Maruziyet Riski: Çeşitli idari kamu işyerleri ve çalışanlarıdır.

İŞYERLERİNDE COVID-19 İÇİN YAPILACAKLAR

Çalışanların işyerlerinde COVID-19 etkeni SARS-CoV-2'ye maruz kalma riskini azaltmak için atabileceği temel adımlar;

1) Bulaşıcı Hastalıklara Yönelik Acil Müdahale Planı Geliştirilir

- Çalışanların nerede ve nasıl SARS-COV-2 ye maruz kalabileceği tespit edilir.
- İşyeri dışında olan ve meslekle ilgili olmayan riskler belirlenir.
- Çalışanların bireysel risk faktörleri (yaş, kronik hastalık, hamilelik vb.) saptanır.
- Kontrol önlemleri için neler yapılacağı belirlenir.
- Sosyal uzaklaşma, vardiyalı çalışma, iş hacminde küçülme, uzaktan hizmet sunma ve diğer maruziyet azaltıcı önlemler alınır.
- Tedarik ve teslimatta yaşanan problemlerde yapılacaklar tespit edilir.

2) Temel Enfeksiyon Önleme Uygulamalarını Gerçekleştirilir

İyi hijyen ve enfeksiyon kontrol uygulamaları;

- Çalışanlara, öğrencilere, ziyaretçilere, sağlık kurumlarında hastalara el yıkamak için yer sağlanır ve el yıkama konusunda teşvikte bulunulur.
- Eller en az 20 saniye su ve sabunla yıkanmalıdır.
- Su, sabun temin edilemezse en az %60 alkol içeren alkol bazlı el dezenfektanı bulundurulur.
- Çalışanlar hasta ise evde kalmaları sağlanır.
- Öksürme ve hapşırma sırasında uygulanacak kurallar açıklanır.
- Çalışanlara, öğrencilere, ziyaretçilere, sağlık kurumunda hastalara kağıt mendil ve çöp kovası sağlanır.
- Çalışanların, diğer çalışma arkadaşlarının eşyalarını kullanması engellenir.
- Çalışanlar arasında fiziksel mesafenin artırılması için esnek çalışma ortamı sağlanır.
- Yüzeylerin rutin olarak temizlenmesi gerekmektedir.

3) Hasta ve Şüpheli Kişilerin Tanımlanması ve İzolasyonu İçin Prosedür Geliştirilir

- Potansiyel enfeksiyon taşıyanlar hızlı şekilde tanımlanır.
- Çalışanlar maruziyetten şüpheleniyorlarsa bildirim yapmaları için teşvik edilir.
- İzolasyon odaları belirlenir.
- COVID-19 şüphesi olan kişiye yüz maskesi sağlanır ve kullanılır.
- İzole alana giren personel sayısı kısıtlanır.
- Acil durum ekipleri (Acil 112 ve Sabim 184) gerekirse aranır.

4) İşyerinde Esnek Çalışma, İletişim Uygulamaları Geliştirilir

- Hasta veya şüpheli çalışanlar (son 14 gün içerisinde enfeksiyon görülen ülkelerden birinden gelenler) evde kalmalıdır.
- Devletin belirlediği izin politikalarından herkesin haberdar olması sağlanır ve izinler bu politikalara uygun olarak alınır.
- Akut solunum yolu hastalığı olanların işe dönmeleri ve izinleri ile ilgili sağlık raporu istenmemelidir, çünkü sağlık tesisleri çok yoğun olabilir.
- Hasta aile bireyi olan çalışanların, aile bireyelerine bakmaları amacıyla esnek politikalar uygulanır.
- Çalışanların izin, sağlık gibi kaygıları anlayışla karşılanır.
- COVID-19 salgını ile ilgili devlet kuruluşları ile koordine şekilde çalışılır (Eğitim, uygulama vb.).

İŞYERİ KONTROL UYGULAMALARI

COVID-19 salgını sırasında sırasıyla mühendislik uygulamaları, idari kontroller, güvenli çalışma uygulamaları ve kişisel koruyucu donanım kullanımı seçenekleri gerçekleştirilir.

1) SARS-COV-2 için mühendislik uygulamaları;

- Yüksek verimli hava filtreleri takılır.
- Çalışma ortamında havalandırma artırılır.
- Şeffaf fiziksel bariyerler yapılır.
- Halkla ilişkili birimlerinde pencere ile izolasyon yapılır.
- Negatif basınçlandırma yapılır.

2) İdari kontroller;

- Yüz yüze toplantılar sanal iletişim ile değiştirilir.
- Hasta çalışanlar evde kalmaya teşvik edilir.
- Çalışanların vardiya ve çalışma düzenleri birbiri ile en az temasta olacak şekilde düzenlenir.
- Çalışanlar salgın olan şehir veya ülkelere gitmemelidir.
- Çalışanların endişelerini karşılamak üzere acil durum iletişim planları (mesaj grupları vb.) geliştirilir.
- Çalışanlara COVID-19 ile ilgili eğitim ve öğretim sağlanır.
- Kişisel koruyucu donanım kullanımı ile ilgili bilgilendirme ve eğitim sağlanır.

3) Güvenli çalışma uygulamaları;

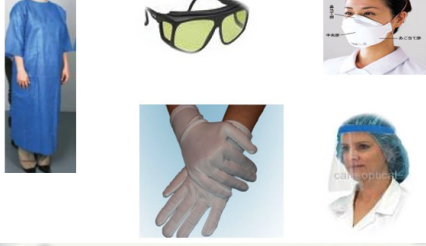
- Tuvalet ve lavabolara el yıkama talimatları asılır.
- Kişisel hijyeni teşvik edici çalışma ortamı sağlanır.
- El dezenfektanı sağlanır.

4) Kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanımı;

Mühendislik ve idari kontroller daha önemli ve öncelikli olmakla birlikte kişisel koruyucu donanım kullanımı da önemlidir. COVID-19 salgınına karşı kullanılacak başlıca kişisel koruyucu donanımlar;

- **Eldiven;** kesilme ve delime direnci yüksek olmalıdır ve mikroorganizmalara karşı koruma sağlamalıdır. EN374 standardını sağlamalıdır.
- **Gözlük;** şeffaf ve geniş hacimli olmalıdır. Optik olarak sınıf 1 olmalıdır. Mümkünse kapalı tip olmalıdır. EN 166:2001 standardını sağlamalıdır.
- **Yüz siperi (Vizörü);** en az 2 mm kalınlığında ve şeffaf olmalıdır. EN 166:1995 standardını sağlamalıdır.
- **Maske;** FFP3 koruma seviyesine sahip olmalıdır. EN 149:2001 standardına sahip olmalıdır.
- **Tam yüz maskesi;** filtreleri değiştirilebilir olmalıdır. Şeffaf olmalı ve görüşü engellememelidir. TS EN 136 standardını karşılamalıdır.
- **Koruyucu tulum;** EN 14126 standardında biyolojik risklere karşı koruma sağlamalıdır.

Kişisel Korunma Önlemleri

KORUYUCU EKİPMANIN UYGUN KULLANIMI

ÖZET

- Vatandaş olarak her bireyin sorumlulukları bulunmaktadır.
- Sağlık Bakanlığı'nın koordinasyonunda sürdürülen ve topluma iletilen önerileri ciddi şekilde hayatımıza geçirmek en önemlisidir.
- Acil olmayan, ertelenebilecek sağlık sorunları için sağlık kuruluşları meşgul edilmemelidir.
- El hijyeni gibi sık kullanılan araç ve gereçlerin (cep telefonu, yazar kasalar,) hijyeni sağlanmalı, yaşam alanımızdaki (ev, hasta odası dahil) odaların günlük olarak en az 30 dakika havalandırılması sağlanmalıdır.
- Tütün kullanımı hastalığın seyrini kötüleştirip ölüm riskini arttırmaktadır. Tütün ve nargile kullanımına en azından salgın süresince ara verilmelidir. Bu ara bırakmak isteyenler için de destek olacaktır.
- Günümüz, dayanışma ve hepimizin birbirimize karşı daha çok sorumluluk ve saygı duyma zamanıdır.

SOSYAL MESAFE

nedir? nasıl sağlanır?

Sosyal mesafe, kişiler arası teması düşürerek enfeksiyon veya hastalıkların yayılımını yavaşlatan bir uygulamadır. Sosyal mesafe uygulaması, kalabalık insan topluluklarının bir araya gelmesinin engellenmesi, binaların kapatılması ve etkinliklerin iptal edilmesi gibi önlemlerden oluşmaktadır.

UZAK DUR

- Toplu buluşmalar
- Yarıya Kalma
- Oyun buluşmaları
- Konserler
- Tiyatrolar
- Spor Müsabakaları
- Kalabalık Marketler
- AVMler
- Spor Salonları
- Misafir davetleri
- Zorunluluk dışı ev çalışanları
- Toplu Taşıma

TEDBİRLİ OL

- Restoran ziyareti
- Küçük Marketler
- Para çekme
- Eczane
- Parkta spor
- Kütüphane
- İbadethaneler
- Yolculuk

GÜVENLİ

- Yürüyüş
- Doğa yürüyüşleri
- Bahçe işleri
- Bahçede oyun
- Dolapları düzenlemek
- Kitap okumak
- Müzik dinlemek
- Yemek pişirmek
- Aile içi oyun geceleri
- Araba ile gezinti
- Görüntülü sohbet
- TV- Film - Dizi
- Arkadaşları kontrol
- Yaşlı komşuyu kontrol

Çukurova Üniversitesi İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi